

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. УСТАВНИ ОСНОВ

Уставни основ за доношење овог закона садржан је у члану 97. тачка 9) Устава Републике Србије, према коме Република Србија обезбеђује систем заштите и унапређивања животне средине и заштиту и унапређивање биљног и животињског света.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Овим изменама и допунама Закона о шумама (у даљем тексту: Закон) допуњују се и унапређују одредбе важећег Закона о шумама („Службени гласник РС”, бр. 30/10 и 93/12) из 2010. године, отклањају недостаци тог закона који су уочени у његовој примени и усклађују са Законом о јавним предузећима и Одлуком Уставног суда број ИУз-353/2009 од 13. јула 2012. године („Службени гласник РС”, бр. 67/12).

Одредбе Закона усклађују се са Одлуком Уставног суда број ИУз-353/2009 од 13. јула 2012. године („Службени гласник РС”, бр. 67/12) у вези са надлежностима Аутономне покрајине Војводине у области шумарства, којом је проглашена неуставном одредба члана 18. тачка 1. Закона о утврђивању надлежности Аутономне покрајине Војводине („Службени гласник РС”, бр. 99/2009) да Аутономна покрајина уређује шумарство на територији АП Војводине и обезбеђује остваривање јавног интереса у овој области.

Такође, врши се усклађивање са Законом о јавним предузећима, тако што се укидају чланови Закона о шумама из 1991. године који су и даље на снази, а односе се на формирање, делатност и организацију ЈП „Србијашуме”. У прелазним одредбама ових измена Закона одређује се рок од 90 дана у коме је ЈП „Србијашуме” дужно да се усагласи са одредбама Закона о јавним предузећима.

Након ступања на снагу одредаба Закона о јавној својини („Службени гласник РС”, бр. 72/11, 88/13 и 105/14), десетине хиљада хектара државних шума су остале без стараоца и адекватне заштите, чиме су значајно изложене крађи и осталим незаконитим радњама. Наиме, чланом 8. тог закона је прописано да се правни режим грађевинског земљишта, пољопривредног земљишта, шума и шумског земљишта у јавној својини уређује посебним законом, тј у случају шума Законом о шумама чиме је наступио правни вакуум у коме не постоји механизам преноса права коришћења државних шума које немају корисника или чији корисник не испуњава прописане услове, који се сада отклања. За шуме у државној својини којима није одређен корисник и за шуме у државној својини чији корисник не испуњава услове прописане овим законом, корисника ће одредити Влада, на предлог Министарства, а до окончања поступка преноса и доделе права коришћења, чување и заштиту шума вршиће правно лице из члана 70. Закона о шумама, кога одреди Министарство. Овим ће се решити проблем неколико десетина хиљада хектара шума у државној својини које немају корисника, или је као корисник у земљишним књигама уписано Министарство, а које су изложене разним облицима девастације - неправним сечама, пропадању под утицајем разних биотичких и абиотичких чинилаца јер нико не санира последице и др. Овај проблем је нарочито наглашен од доношења Закона о јавној својини.

Законом се отклања мањкавост постојеће норме која одређује корисника државних шума, а којом је занемарено постојеће стање да у одређеним случајевима, шумама у државној својини газдују и јавна предузећа чији је оснивач јединица локалне самоуправе,

а не само републичка, односно покрајинска јавна предузећа (пример јавних комуналних предузећа у многим градовима). Изменама се дозвољава да јавна предузећа чији је оснивач јединица локалне самоуправе, која су државним шумама газдовала до доношења Закона, могу тим шумама газдовати и убудуће, под условом да испуњавају услове утврђене Законом о шумама и посебним прописима.

Успоставља се законски оквир и процедуре за поступање у случају природних непогода, обзиром да је приликом скорашњих непогода (поплаве, клизишта, ледодоми, пожари и сл.) уочено да постојећа законска решења не омогућавају адекватно реаговање. Пре свега се дефинише појам природне непогоде и омогућава адекватно реаговање и финансирање отклањања последица у случају великих природних непогода, а предлаже се ослобађање обавезе сопственика и корисника шума да у тим случајевима плаћају накнаду за коришћење шума, јер се у таквим ситуацијама не може говорити о коришћењу шума.

Уводи се ослобађање од обавезе плаћања накнаде за посечено дрво са површина на којима се врши санација штета у складу са санационим планом. Овом одредбом се отклања актуелан проблем санације шума сопственика – физичких лица, које су оштећене ледоломима, извалама, пожарима и сл, где је неопходно посећи оштећена стабла и извући их из шуме како би се спречило пренамножење биљних болести и штеточина. Међутим, сопственици не желе да поднесу захтев да им се изврши дознака тих стабала за сечу, јер их то одмах обавезује и да плате накнаду за посечено дрво. Како би се овај проблем отклонио у циљу заштите шума од болести и штеточина како приватних, тако и државних, као и од пропадања дрвета и тиме директног економског губитка и деградирања животне средине и општекорисних функција шума, предлаже се ослобађање од обавезе плаћања ове накнаде за оштећене шуме, чија се санација врши на основу санационог плана уз члана 16. Закона о шумама. Тиме би се отклонио наведени проблем, а и ослободила средства корисницима и сопственицима потребна за санацију оштећених површина.

Такође се предлажу измене које се односе на плаћање накнаде за коришћење шума и шумског земљишта – мења се основица за обрачун накнаде за посечено дрво у државним шумама, тако што се уместо укупног годишњег прихода корисника оствареног газдовањем шумама, узима укупан годишњи приход од коришћења шума, јер у укупан приход од газдовања улазе и други приходи, за које се по другим основама плаћа накнада (нпр. приход од одстрела ловостајем заштићене дивљачи).

Уводе се допуне одредаба које уређују закуп шума и шумског земљишта, чиме се ствара законски оквир и омогућава решавање бројних потреба других сектора за коришћем шумског земљишта. Омогућава се закуп за намене утврђене плановима газдовања шумама и у посебним случајевима (за просецање пролаза за извршење геодетских радова, геолошких истраживања, за научноистраживачке огледе, постављање ценовода, ПТТ, електро и других водова и сличних радова, отварање противпожарних линија при гашењу високог шумског пожара, сузбијања биљних болести и штеточина, поновног коришћења копова и одлагалишта пепела на површинама које су пошумљене по пројектима рекултивације, као и када је услед других природних појава угрожена већина шумског дрвећа, ако се тиме не угрожавају приоритетне функције шуме утврђене плановима газдовања шумама).

Као мера усмерена на смањење обима бесправних сеча, поново се уводи обавезна документација која прати робу у промету, која је укинута Законом о шумама из 2010. године, а што је очигледно имало лоше последице у смислу укидања механизма за

праћење порекла дрвета у промету. Овим изменама Закона о шумама, поред жига на посеченом дрвету, прописује се и обавезна документација – пропратница за дрво из шума сопственика, односно отпремница за дрво које потиче из државних шума. Предложене допуне су неопходне како би се смањио обим бесправних сеча и количина дрвета бесправно стављеног у промет, као и да би се обезбедила следљивост, тј. порекло робе у промету.

Поједине одредбе важећег Закона о шумама довеле су до дисконтинуитета у области планирања газдовања шумама на нивоу шумских подручја и Републике Србије у целини; неке одредбе нису спроводљиве или је њихово спровођење отежано (нпр. одредбе које се тичу доношења годишњег плана газдовања шумама, средњорочног плана заштите шума, броја шумских подручја и у вези тога доношења планова развоја шумских подручја; времена сече шума, неколико одредби које се тичу издавања лиценце, које нису заживеле јер Комора инжењера шумарства није основана, пошто у Закону о шумама нису предвиђена почетна средства за њено оснивање и др.); није прописан плански документ газдовања државним шумама чија је површина мања од 100 хектара, као ни санациони план као обавезан плански документ којим се омогућава брзо реаговање и отклањање штетних последица природних непогода; мања овлашћења републичке шумарске инспекције у области промета дрвета један су од узрока повећаног обима бесправних сеча и промета бесправно посеченог дрвета и др, што су све разлози за измене и допуне Закона о шумама.

Установљавају се шумске области као највеће просторно - планске целине газдовања шумама, за које се доноси план развоја газдовања шумама, а које обухватају шумска подручја и шуме у националним парковима. Установљава се укупно 7 шумских области са дефинисаним шумским подручјима и националним парковима који улазе у састав шумских области.

III. ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ПРЕДЛОЖЕНИХ ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

Чланом 1. Закона допуњена је дефиниција шуме у члану 5. Закона о шумама тако што је, поред површине, као критеријум уведена и покривеност земљишта крунама дрвећа. Овим се отклањају нејасноће у вези површине земљишта веће од 5 ари која је обрасла шумским дрвећем, али чији је број и величина круна такав да немају структуру шуме.

Чланом 2. речи: „шумско подручје” у члану 6. став 7. замењују се речима „шумска област”. Ова измена је везана за измену члана 17. Закона о шумама, којом се установљавају шумске области као просторне јединице за које се доноси план развоја и утврђују циљеви газдовања шумама, мере, активности и смернице за реализацију планираних радова и пројекцију очекиваних ефеката и др. Због наведене измене у члану 17. у целокупном тексту Закона се појам шумског подручја замењује појмом шумске области.

Чланом 3. Закона избрисана је у члану 8. став 1. тачка 10) – дефиниција мониторинга шума, с обзиром да је у члану 15. назив мониторинг шума замењен изразом „Праћење утицаја прекограничног аерозагађења”, који је као такав и дефинисан у члану 15.

Чланом 4. Закона брише се у члану 9. став 2, којим је било прописано да Министарство даје сагласност на сечу стабала на површинама које се не сматрају шумом у смислу одредаба Закона о шумама. Ова одредба је практично неспроводљива, јер претпоставља сагласност Министарства за сечу било ког стабла у Републици, укључујући и стабла шумског дрвећа у двориштима кућа, установа, зелених површина које нису шума и др. За то је прописана надлежност других органа и инспекција (комуналне).

У ставу 2, досадашњем 3. члана 9. прописује се када може да се врши чиста сеча шума, тј. ради изградње објеката који служе газдовању шумама у складу с плановима газдовања шумама, чиме су обухваћени сви објекти који служе газдовању шумама, за разлику од важећег закона којим је обухваћен део објеката. Измењеним ставом 3. прописује се када може да се врши чиста сеча која није предвиђена плановима газдовања шумама као редован вид обнављања шума, уз сагласност Министарства, како би се спречиле евентуалне злоупотребе; између осталог, ради изградње цевовода, ПТТ и електро водова и сличних радова, ако се тиме не угрожавају приоритетне функције шуме. Ово је значајна измена, којом ће се омогућити постављање цевовода за потребе нпр. мини хидроелектрана, затим постављање оптичких каблова и сл, за које постоји потреба и велики број захтева, а није био уређен начин како да се изврши чиста сеча за ове намене. Затим чиста сеча која није планирана може да се врши и ради отклањања последица еколошких акцидената, што је такође веома важно када је потребно предузети хитне мере ради спречавања великих штета по животну средину. Услов за све ове чисте сече које нису планиране планским документима газдовања шумама јесте да се тиме не угрожавају приоритетне функције шума утврђене плановима газдовања шумама.

У члану 5. допуњен је члан 10. став 2. тако што је, поред шума, прописано и да се промена намене шумског земљишта из члана 10. став 1 тач. 4) до 6) врши уз сагласност Министарства, а укинута је сагласност покрајинског органа надлежног за послове шумарства, с обзиром на Одлуку Уставног суда број ИУз-353/2009 од 13. јула 2012. године. Такође, у вези са предложеним изменама члана 99. и новим ст. 2. и 3. тог члана, којима се дозвољава да се шумско земљиште може дати у закуп ради изградње објеката за коришћење осталих обновљивих извора енергије малих капацитета и да то земљиште може променити намену, измењена је и тачка 1) у ставу 3. члана 10, која говори о документацији која се подноси уз захтев за давање сагласности за промену намене шума и шумског земљишта, тако што је потребно поднети и уговор о закупу шума и шумског земљишта. Став 4. је промењен тако да се чиста сеча шума, која се врши ради извођења радова из члана 9. став 3. не сматра променом намене. На овај начин је комплетирана процедура за ситуације у којима је потребно да се изврши чиста сеча шуме како би се преко шумског земљишта поставили цевоводи, ПТТ, електро и други водови и сл, а што изискује сечу стабала на траси водова, коју је на основу ове одредбе могуће спровести без да се врши промена намене шуме и шумског земљишта.

Чланом 6. Закона додаје се нови став 10а, којим се уређује поступак промене намене коришћења шумског земљишта сопственика у пољопривредно у земљишним књигама. Овим се у суштини евидентира постојеће стање и омогућава власницима шумског земљишта, које се дуги низ година користи као пољопривредно земљиште, да у земљишним књигама изврше промену, на основу записника пољопривредног и шумарског инспектора о начину коришћења земљишта.

У члану 7. мења се члан 11. став 1. Закона о шумама, тако што се утврђује обавеза плаћања накнаде за промену намене шумског земљишта, поред накнаде за промену намене шума, која је већ прописана. Став 2. се допуњује тако што се прописује да се плаћање накнаде врши једнократно, пре крчења шуме, чиме се отклања могућност да се приступи крчењу шуме ради промене намене, ако претходно није извршена уплата накнаде за промену намене. Тренутно у важећем Закону о шумама није прописано када се уплата врши. Став 3. се такође допуњује, тако што се одређује да је правно лице на чији захтев се

врши промена намене обвезник плаћања накнаде и за промену намене шумског земљишта, поред већ постојеће обавезе плаћања накнаде за промену намене шума.

У члану 8. допуњен је поступак промене намене шума и шумског земљишта из члана 12. Постојећим Законом о шумама није прописано ко обрачунава вредност шуме и шумског земљишта, те се прописује да основицу и обрачун вредности шуме и шумског земљишта чија се намена мења врши стручна служба корисника шума, сопственика шума или овлашћени судски вештак, у складу са прописом којим се уређује поступак експропријације. По утврђеној вредности и обрачунатом износу накнаде од стране овлашћеног судског вештака, Министарство доноси решење којим утврђује обавезу плаћања накнаде за промену намене у обрачунатом износу. Такође је измењен последњи став члана 12. који говори о намени средстава од накнада за промену намене шума и шумског земљишта, тако што се та средства приоритетно, а не искључиво, користе за подизање нових шума.

Чланом 9. замењује се појам шумског подручја појмом шумске области у члану 14, а у вези образложења уз члан 2. Закона.

Чланом 10. измењен је члан 15. Закона о шумама, тако што је укинут појам мониторинга шума и замењен адекватним појмом праћења утицаја прекограничног аерозагађења на стање шумских екосистема, који се врши у складу са међународно прихваћеном методологијом. Прописује се да ове послове обавља Министарство, а да може да их, путем конкурса, повери овлашћеној научноистраживачкој организацији. Такође се уређује да се наведени послови обављају јединствено на целој територији Републике Србије, те се и средства за њихово обављање обезбеђују у буџету Републике Србије.

Чланом 11. мења се члан 16. Закона о шумама, који прописује поступак санације шума оштећених различитим факторима. Уводи се појам санационог плана, као обавезног планског документа, који у ургентним ситуацијама које наступе по шуму након неких природних непогода замењује основе, односно програме газдовања шумама, као редовна планска документа газдовања шумама, чије измене и допуне изискују дуже време, због њихове прописане садржине. Када наступе ванредне ситуације у шуми изазване пожарима, поплавама, клизиштима, ледоломима и сл, веома је важно да се што пре приступи отклањању штетних последица и санацији површина, како би се смањиле директне штете у шуми, у виду пропадања дрвета, деградације шумског земљишта као и индиректне штете по општекорисне функције шума. Овим чланом прописује се ко израђује и доноси санациони план, садржина плана, затим рок у коме се доноси – три месеца након претанка штетног дејства и др.

Чланом 12. мења се члан 17. Закона о шумама, тако што се установљавају шумске области као највеће просторно - планске целине газдовања шумама, за које се доноси план развоја газдовања шумама, а које обухватају шумска подручја и шуме у националним парковима. Установљава се укупно 7 шумских области са дефинисаним шумским подручјима и националним парковима који улазе у састав шумских области, а у Попису шума и шумског земљишта шумских подручја наведене су газдинске јединице обухваћене шумским подручјима и националним парковима.

Чланом 13. мењају се одредбе члана 18. Закона о шумама, које се односе на газдинску јединицу као јединицу просторне поделе шума и основну јединицу планирања у шумарству. У ставу 1. појам „шумског подручја” замењен је појмом „шумске области” у складу са изменама члана 17, а измењен је начин дефинисања површине газдинске јединице, тако да граница од 5000 хектара означава горњу границу површине под шумама

обухваћених газдинском јединицом. Суштинска измена у односу на важећу одредбу је да се газдинске јединице не формирају за шуме физичких лица. Ово је повезано са изменама у поглављу планирања газдовања шумама, где се за газдинску јединицу доноси основа као плански документ газдовања државним и шумама сопственика – правних лица, а за шуме већег броја сопственика – физичких лица се доноси програм (члан 23. Закона).

Чланом 14. мења се и допуњује члан 19. Закона о шумама, који се односи на Програм развоја шумарства на територији Републике Србије, као највиши плански документ за шуме Србије. Програм развоја шумарства на територији аутономне покрајине се укида, због Одлуке Уставног суда о надлежностима АП Војводине у области шумарства. Такође је прописано да наведени програм доноси Влада, уместо Народне скупштине, а да Министарство подноси Влади сваке пете године извештај о спровођењу Програма развоја, уместо сваке године.

Чланом 15. мења се члан 20. Закона о шумама, тако што се планови газдовања шумама одвајају од оперативних планова и пројеката.

Чланом 16. мења се и допуњује члан 21, којим се прописује и дефинише садржина плана развоја шумског подручја. План развоја за шуме у националном парку се брише, с обзиром да подручја националних паркова постају саставни део шумских подручја у Попису шума и шумског земљишта шумских подручја. Ове промене не утичу на организациону структуру јавних предузећа која газдују националним парковима, већ се искључиво односе на план развоја као плански документ који се бави шумарством у корелацији са простором као целином и установљавањем свеобухватног и синхронизованог система газдовања шумама у простору, јер шума не препознаје административне границе. Прописује се нова садржина плана развоја, укида се овлашћење аутономне покрајине да доноси план развоја шума на подручју аутономне покрајине због напред наведене Одлуке Уставног суда, и у овлашћењу министру за доношење ближег прописа додаје се и начин и поступак израде плана развоја.

Чланом 17. брише се реч „оперативни” у члану 22, који говори о основи газдовања шумама. Прописује се измена тако да се основа доноси за газдинску јединицу, а не за шуме сопственика – физичких лица. Допуњује се овлашћење министру да донесе ближи пропис, којим се, поред садржине основе, прописује и начин и поступак њеног доношења и израде, битни недостаци или измењене околности због којих се врши измена и допуна основе, те садржај и изглед образаца који су њен саставни део. Прописано је и да трошкове измене и допуне основе које су изазване поступањем по захтеву или акту неког другог органа (нпр. у случајевима када се део шуме прогласи за објекат посебне намене или за заштићено природно добро), трошкове измене основе сноси тј орган.

У члану 18. прописане су измене члана 23. Закона о шумама, које се односе на програм газдовања шумама. Утврђује се да је то плански документ који се доноси за шуме већег броја сопственика – физичких лица, и такође допуњује овлашћење министру да донесе ближи пропис, којим се, поред садржине програма, прописује и начин и поступак његовог доношења и израде, битни недостаци или измењене околности због којих се врши измена и допуна програма, те садржај и изглед образаца који су његов саставни део.

Члан 19. прописује да се брише став 2. у члану 24, тј укида се обавеза да план развоја, основе и програми морају бити међусобно усаглашени у погледу периода важења, јер се ради о одредби коју није могуће спровести.

Члан 20. прописује да покрајински орган надлежан за послове шумарства доноси програм газдовања уз сагласност Министарства, чиме се обезбеђује спровођење

Одлуке Уставног суда о надлежностима АП Војводине у области шумарства. Последњи став члана 25. се брише, јер се посебним чланом 25а прописује и поступак измена и допуна планова газдовања шумама. Додаје се нови став који прописује да се основе за шуме које обухватају заштићена подручја националног нивоа доносе и уз претходно мишљење министарства надлежног за послове животне средине.

Члан 21. прописује да се доноси нови члан 25а, којим се дефинише када и како се врше измене и допуне планова газдовања шумама, тј. ако се у току њиховог спровођења измене околности или утврде битни недостаци на којима су засновани, њихова измена и допуна извршиће се у року од годину дана од дана утврђивања измењених околности, односно битних недостатака, на начин и по поступку утврђеном за њихово доношење.

Чланом 22. мења се члан 26, који прописује ко израђује план развоја, основу и програм. С обзиром на различите нивое планирања и површину простора који обухватају ови документи, по принципу већег и стратешки вишег нивоа планирања, прописује се да план развоја може да израђује правно лице које је стручно и технички оспособљено за обављање тих послова и испуњава услове утврђене ближим прописом из члана 21. тачка 6. (тј. Правилником о садржини плана развоја, начину и поступку његовог доношења и израде), а основу и програм може да израђује правно лице или предузетник који поседује одговарајућу лиценцу, уместо досадашње одредбе да ове планове израђује правно лице, односно предузетник који је регистрован за обављање послова планирања у шумарству у Регистру привредних субјеката и има запослено стручно лице које поседује лиценцу, јер у Закону о јединственој класификацији делатности не постоји посебно дефинисана делатност планирања у шумарству.

Члан 23. мења одредбе члана 27. којима се прописује рок у коме је корисник, тј. сопственик шума дужан да донесе нову основу, односно програм, и то најкасније шест месеци после истека важећег документа, уместо шест месеци пре истека тог рока, као до сада. Важећу одредбу је веома тешко спровести, јер се нова основа, тј. програм, доноси, између осталог, на основу података о реализацији претходне, затим премер шума се врши у претходној години, па је рок од шест месеци пре истека плана исувише кратак да би се спровеле претходне радње. Међутим, прописује се да се, по истеку претходне основе или програма, до доношења новог, не може сећи шума, осим ако се ради о санитарним сечама или сечама предвиђеним санационим планом, а корисник тј. сопственик је дужан да спроводи мере заштите шума.

Чланом 24. укидају се пројекат коришћења осталих шумских производа и пројекат коришћења осталих функција шума као посебни пројекти из члана 29, јер садржина ових пројеката треба да буде део основа и програма газдовања шумама.

Чланом 25. мењају се одредбе члана 30. које се односе на годишњи план газдовања шумама. Утврђује се обавеза кориснику, односно сопственику, да донесе наведени годишњи план до 30. новембра текуће за наредну годину; прописује се његова садржина, без обавезе приказивања средстава за његову примену; саставни део годишњег плана су извођачки пројекти; годишњи план се усаглашава са планом развоја, основом тј. програмом и санационим планом, ако постоји. За шуме сопственика – физичких лица годишњи план газдовања шумама доноси правно лице из члана 70. став 1. или удружење сопственика шума из члана 73. Поред садржине годишњег плана, министар ближе прописује и начин и поступак његовог доношења и израде, те садржај и изглед образаца који су његов саставни део.

Чланом 26. мењају се и допуњују одредбе члана 31. о извођачком пројекту газдовања шумама, који се доноси за шуме за које се доносе основе, као и програми. Извођачки пројекат се доноси за период од једне календарске године, а само изузетно за две. Затим, поред важеће одредбе којом је прописано да се извођачки пројекат доноси до 31. октобра текуће за наредну годину, прописује се да се извођачки пројекат који се израђује на основу санационог плана и извођачки пројекта за реализацију случајног приноса доноси током читаве године.

Чланом 27. избрисан је члан 32. Закона о шумама, тј. пројекат коришћења осталих шумских производа и пројекат коришћења осталих функција шума, пошто нема разлога да тај пројекат буде посебан плански документ, већ треба да буде саставни део основа и програма.

Члан 28. мења одредбе члана 38. које прописују ко врши националну инвентуру шума. Уместо досадашње одредбе да инвентуру шума може да обавља организација која је регистрована за обављање научноистраживачке делатности у области шумарства у одговарајућем регистру у складу с прописом којим се уређује научноистраживачка делатност, прописује се да се послови националне инвентуре додељују путем конкурса, дефинисан је начин спровођења конкурса, којим ће се прописати и услови које треба да испуњавају учесници конкурса. Такође је прописано да се инвентура у целисти финансира из буџета Републике Србије, без учешћа буџета АП.

Чланом 29. бришу се ст. 2. и 3. члана 39, односно обавеза корисника шума да прати здравствено стање шума свих облика својине и њихову угроженост од елементарних непогода, као и обавеза да Министарству, односно Покрајинском органу, подноси извештај сваке године до 31. децембра о предузетим мерама и проблемима заштите шума, пошто је то прописано у члану 42, који говори о заштити шума. Брише се и став који прописује да у случају веће угрожености шума Влада може на угроженом подручју да уведе посебне мере за њихову заштиту.

Члан 30. брише се одредба члана 40. о обавезном стручном испиту за чувара шума, пошто је другим прописом укинут посебни део државног испита. Чувару шума се дефинише статус службеног лица у циљу безбедности с обзиром на услове рада и ризике, а кориснику, односно сопственику овлашћење да сам пропише изглед службеног одела чувара шума, уместо министра. Такође је омогућено, ради рационалнијег пословања корисника, односно сопственика, да исто лице може обављати и чуварске послове прописане другим прописима из области ловства, рибарства, заштите природе и др, ако испуњава услове прописане тим прописима

Чланом 31. допуњују се овлашћења и дужности чувара шума у члану 41. Поред досадашњих додају се и овлашћења и дужност да контролише документацију која прати дрво у промету (пропратницу и отпремницу), привремено одузме дрво које је бесправно стављено у промет, сачини записник о противправној радњи и утврђеном чињеничном стању и достави га кориснику, односно сопственику шума, прати и обавештава о битним променама здравственог стања шума, штетама насталим од абиотичких и биотичких чинилаца. Правно лице које врши стручно – техничке послове у шумама сопственика – физичких лица дужно је да одмах обавести надлежни инспекцијски орган о утврђеним незаконитим радњама у газдовању шумама сопственика - физичког лица.

Чланом 32. врше се измене у члану 42. који прописује обавезе заштите шума. Сопственици и корисници шума дужни су да поступају по препорукама научно истраживачке институције која врши извештајно дијагнозно прогнозне послове; затим до

15. јануара текуће за претходну годину подносе Министарству, односно надлежном покрајинском органу, извештај о проблемима и предузетим мерама заштите.

Члан 33. брише цео члан 43. који говори о заштити шума од биљних болести и штеточина. Пре свега укида се средњорочни план заштите шума од биљних болести и штеточина, који се доноси за период од пет година, што се не уклапа у планске периоде у шумарству, који су једна или 10 година, као и одредбе о садржини и доношењу тог плана.

Чланом 34. допуњује се члан 44. у вези вршења извештајно-дијагнозно прогнозних послова у заштити шума од биљних болести и штеточина, на начин да ове послове обезбеђује Република Србија на целој територији, а брише се овлашћење аутономне покрајине. Институција која обавља анведене послове мора бити научно истраживачка у области шумарства, а наведене послове ће обављати као поверене.

Чл. 35. и 36. су повезани, и њима се додаје нови члан 44а, а мења одредба члана 45. Постојећим чланом 45. Закона о шумама прописано је да у случају значајних поремећаја биолошке равнотеже и озбиљних штета у шумским екосистемима изазваних дејством елементарних непогода Министарство одређује мере заштите и санације шума које спроводе сопственици, односно корисници шума и обезбеђује финансијска средства. С обзиром да се дешава да надлежни органи најчешће не прогласе елементарну непогоду увек када се догоде велике природне катастрофе, постоји проблем примене дела одредбе члана 45. о средствима за финансирање наложених мера. Како би се овај проблем превазишао, у члану 45. појам „елементарне непогоде” замењује се појмом „природне непогоде”, а новим чланом 44а се даје дефиниција тог појма и овлашћење министру да прогласи природну непогоду. На овај начин се обезбеђује у потпуности механизам утврђен у члану 45, а то је да Министарство, у случају природних непогода великих размера и оштећења у шумама, може да наложи мере заштите и санације шума и да обезбеди финансијска средства за реализацију тих мера, односно да се обезбеди благовремено предузимање мера на отклањању последица природних непогода, које су у последњих неколико година веома учестале и праве велике штете у шумама.

Чланом 37. допуњује се члан 46. о заштити шума од пожара. План заштите шума од пожара доноси се за период од десет, уместо пет година, доносе га сопственици и корисници шума, који су дужни да прикупљају податке и успоставе евиденцију о шумским пожарима, о чему обавештавају Министарство.

Чланом 38. додаје се нови члан 46а, који прописује да је сопственик, односно корисник шума дужан да одржава и обезбеди функционисање противпожарне инфраструктуре (противпожарних пруга, осматрачница, водозахвата и др.). Овај члан је прописан због појаве да у тренуцима избијања шумских пожара постојеће противпожарне пруге нису функционалне, јер нису очишћене од лишћа, траве и другог запаљивог материјала, чиме не врше своју функцију, или да на терену где избије пожар нема потребне противпожарне инфраструктуре. С обзиром на велику угроженост шума од пожара, неопходно је континуирано одржавати и обезбедити објекте за заштиту шума од пожара и вршити надзор над применом ове одредбе.

Чланом 39. у члану 57. реч: „стабала” замењује се речју: „шуме”, тј. сеча шума може да се врши само након извршене дозволе, а не сеча стабала, јер стабла могу бити и нешумског дрвећа, воћа и сл, када није потребна дозвола за сечу.

Члан 40. прописује ко има право на дозначни жиг – стручно лице које мора бити запослено код корисника или сопственика шума, или код правних лица којима су

поверени стручно – технички послови у шумама физичких лица, односно код правних лица која ангажују сопственици за газдовање њиховим шумама.

Члан 41. допуњује постојећи члан 59. брише се одредба да се у шумама које се природно обнављају сеча шума може да врши само пред пун урод семена, и то по правилу у периоду мировања вегетације, јер није примењива у пребирним шумама, или код врста које се обнављају чистом сечом. Затим, прописује се да се време, начин и врста сече одређују, поред основа и програма, и планом развоја. Такође, као веома важан став са становишта економичности, додаје се став који утврђује обавезу кориснику државне шуме да коришћење (сечу, израду и продају) дрвних сортимената у државним шумама врши по принципу максималног квалитативног и квантитативног искоришћења. Као сувишна, брише се обавеза доношења ближег прописа о условима и начину сече у шумама, с обзиром да члан 59. то прописује.

Чланом 42. допуњен је члан 60, којим се уређује промет дрвета. Поред жига на посеченом дрвету, прописује се и обавезна документација – пропратница за дрво из шума сопственика, односно отпремница за дрво које потиче из државних шума. Предложене допуне су неопходне како би се смањила количина дрвета бесправно стављеног у промет, као и да би се обезбедила следљивост, тј. порекло робе у промету, а што је и обавеза која проистиче из Регулative Европског парламента и Савета број 995/2010 од 20. октобра 2010. године о обавезама добављача који ставља дрво и производе од дрвета у промет („Due diligence”), позната и као *Timber Regulation*. Такође се прописује ко издаје наведену документацију, затим ко има право на жиг за жигосање посеченог дрвета, а као веома важна мера у циљу смањења бесправних сеча и промета дрвета прописана је обавеза да дрво које се прерађује на постројењима за прераду дрвета, такође прати пропратница, односно отпремница. Жигосање шумског дрвећа посеченог на површинама које се не сматрају шумом у смислу одредаба Закона врши правно лице из члана 70. став 1, уз надокнаду коју плаћа подносилац захтева за жигосање посеченог дрвета. У последњем ставу допуњено је овлашћење министру који доноси ближи пропис да прописује образац пропратнице и отпремнице.

Чланом 43. додаје се нови члан 60а, који уређује начин сече и промет стабала и делова стабала намењених пре свега за новогодишње, као и друге празнике. С обзиром да се сваке године велики број стабала користи за ове намене, како би се смањило притисак на шуме и уништавање пре свега подмлатка у шумама четинара, прописано је да се као новогодишња стабла могу користити стабла из чишћења и прореда у четинарским шумама, која се свакако уклањају из шуме, као и наменски гајена стабла у расадницима или испод далековода, где и иначе није могуће гајити шуму. И ова стабла у промету морају бити жигосана и са издатом пропратницом, односно отпремницом, у зависности од тога да ли потичу из шума сопственика или из државних шума.

Члан 44. брише из члана 62. пројекат коришћења осталих шумских производа, с обзиром да је у поглављу планирања газдовања шумама овај пројекат избрисан као обавезан документ.

Чланом 45. мења се став 1. члана 65, о начину планирања изградње шумских саобраћајница. Укида се појам „оптималне” отворености, као и програм изградње и одржавања шумских саобраћајница, а прописује се да се концепт планирање мреже шумских путева уређује планом развоја шумске области, а изградња мреже шумских путева детаљно разрађује основом.

Чланом 46. термин „катастар шумских путева” у члану 66. замењује се термином „евиденција шумских путева”, како би се избегле нејасноће и мешање са катастром у земљишним књигама које воде надлежне службе Републичког геодетског завода. Такође се допуњује садржина ближег прописа о шумским путевима, који доноси министар.

Слично као у члану 46, и чланом 47. се брише термин „катастар шума” у члану 67, такође из разлога да се избегне мешање са катастром у земљишним књигама.

Чланом 48. уводе се битне измене у члану 70. Закона о шумама. Новим ст. 2. и 3. отклањају се мањкавости постојеће норме, којом је занемарено постојеће стање да у одређеним случајевима, шумама у државној својини газдују установе као што је Шумарски факултет Универзитета у Београду и Институт за низијско шумарство и животну средину у Новом Саду, који су газдовали тим шумама и пре доношења овог закона. Такође, и јавна предузећа чији је оснивач јединица локалне самоуправе, а не само републичка, односно покрајинска јавна предузећа, могу да газдују шумама у државној својини (пример јавних комуналних предузећа у многим градовима). Овим изменама се омогућава да јавна предузећа чији је оснивач јединица локалне самоуправе, која су државним шумама газдовала до доношења Закона, могу тим шумама газдовати и убудуће, под условом да испуњавају услове утврђене овим законом и посебним прописима.

Чланом 49. значајно се допуњује члан 71, који прописује стручно саветодавне послове које овлашћена јавна предузећа врше у шумама сопственика – физичких лица. Поред постојећих послова, стручно саветодавни послови обухватају и израду плана заштите шума од пожара, праћење утицаја биотичких и абиотичких чинилаца на здравствено стање шума, жигосање посеченог дрвета и издавање пропратнице, премер, обрачун и евиденцију бесправно посеченог дрвета у шумама физичких лица, евиденцију извршених радова на заштити, гајењу и коришћењу шума у програму, обавештавање надлежног шумарског инспектора о бесправним радњама и др. Такође се дефинише да се ови послови обављају као поверени, с обзиром да су шуме добро од општег интереса, без обзира на власништво, те је интерес државе да се ове шуме штите и унапређују у складу са правилима струке.

Чланом 50. додаје се нови став у члану 72, којим се омогућава сопственику шума који је правно лице да газдовање шумом може да повери и неком другом правном лицу, које испуњава услове прописане Законом о шумама и другим прописима.

Чланом 51. прописује се обавеза Министарству да води регистар удружења сопственика шума из члана 73. Закона о шумама.

Чланом 52. брише се члан 74, којим је Министарству прописана обавеза да води Регистар сопственика шума. С обзиром да су сопственици шума у највећем броју физичка лица, а само мањи део правна лица, те се тачан број сопственика не зна, али се процењује на преко 1 милион, Министарство нема ни кадровске ни техничке могућности да испуни ову норму, па се предлаже њено брисање, а уместо тога је у члану 49. Закона утврђена обавеза да Министарство установи и води Регистар удружења сопственика. Држава подстиче удруживање власника шума како би лакше остваривали своје интересе, а и како би се тако прикупили подаци о стварном броју власника шума.

Допунама члана 76. омогућава се да јединице локалне самоуправе могу из свог буџета да финансирају делатности од општег интереса – очување, заштиту и унапређење стања шума, коришћење свих потенцијала шума и њихових функција и подизање нових шума (члан 53. Закона).

Члан 54. допуњује врсте радова из Програма развоја шумарства, прописане у члану 80, који могу да се финансирају из буџета. Поред постојећих радова, из буџета могу да се финансирају и радови на заштити шума, нези и обнављању природних састојина, изградњи, реконструкцији и одржавању шумских камионских путева, коришћењу осталих потенцијала шума, санацији површина оштећених дејством природне непогоде, изради и реализацији развојних планова у шумарству. Посебним ставом прописује се да се средства за реализацију наведених радова додељују на основу спроведеног јавног конкурса. Такође се реч: „конверзија” у постојећој тачки 3) замењује речју: „превођење”, која у стручном смислу представља шири појам. Такође се даје могућност јединицама локалне самоуправе да из свог буџета могу да финансирају активности на унапређењу општекорисних функција шума од значаја за локалну самоуправу.

Чланом 55. брише се део извора прихода Буџетског фонда за шуме, наведених у члану 82. став 2, који су приход буџета, и то приход од новчаних казни за кривична дела којима је нанета штета шуми, привредне преступе или прекршаје прописане овим законом и законом којим се уређује обезбеђивање репродуктивног материјала шумског дрвећа, као и приход од одузете имовинске користи и средстава добијених продајом одузетих предмета у поступцима за утврђивање одговорности за кажњива дела из овог закона.

Члан 56. суштински допуњује одредбе члана 85. Пре свега, као основица за обрачун накнаде за посечено дрво у државним шумама, уместо укупног годишњег прихода корисника оствареног газдовањем шумама, узима се укупан годишњи приход од коришћења шума, јер у укупан приход улазе и други приходи, за које се по другим основама плаћа накнада (нпр. приход од одстрела ловостајем заштићене дивљачи). Затим, посебним ставом се уводи ослобађање од обавезе плаћања накнаде за посечено дрво са површина на којима се врши санација штета у складу са санационим планом. Ово је веома важна одредба, јер је присутан проблем санације шума сопственика – физичких лица, које су оштећене ледоломима, извалама, пожарима и сл, где је неопходно посећи оштећена стабла и извући их из шуме како би се спречило пренамножење биљних болести и штеточина. Међутим, сопственици не желе да поднесу захтев да им се изврши дознака тих стабала за сечу, јер их то одмах обавезује и да плате накнаду за посечено дрво, која износи 5% од тржишне вредности дрвета на месту сече. Како би се овај проблем отклонио у циљу заштите шума од болести и штеточина како приватних, тако и државних, као и од пропадања дрвета и тиме директног економског губитка и деградирања животне средине и општекорисних функција шума, предлаже се ослобађање од обавезе плаћања ове накнаде за оштећене шуме, чија се санација врши на основу санационог плана уз члана 16. Закона о шумама. Тиме би се отклонио наведени проблем, а и ослободила средства потребна корисницима и сопственицима за санацију оштећених површина.

Чланом 57. бришу се средњерочни план заштите од пожара и средњерочни план заштите шума од биљних болести и штеточина у члану 88. став 2, пошто су ови планови укинута у члану 43. Закона о шумама. Такође се уводи обавеза јединицама локалне самоуправе да до 31. марта текуће за претходну годину обавештавају Министарство о трошењу средстава која се усмеравају јединицама локалне самоуправе од накнада за коришћење шума, а прописује се да се та средства троше наменски за радове из члана 80. Закона о шумама. Даје се овлашћење Министарству, односно надлежном покрајинском органу, да распише јавни конкурс за доделу средстава буџетског фонда за шуме Републике Србије, односно буџетског фонда за шуме аутономне покрајине.

Чланом 58. брише се део одредбе члана 90, која прописује у којим случајевима се примењује вредност шума утврђена у основама газдовања шумама. Изузима се вредност шума код промене намене шума, јер је изменом члана 12. Закона о шумама прописано да се вредност шуме и шумског земљишта, која је основица за обрачун накнаде за промену намене, утврђује у складу са прописом о експропријацији.

Чланом 59. додаје се нови став у члану 94, којим се утврђује да се средства за оснивање и почетак рада Коморе инжењера шумарства обезбеђује у буџету Републике Србије. Наиме, ни 5 година од доношења Закона о шумама, којим је прописано њено оснивање, Комора није отпочела са радом јер не постоје оснивачка средства, те није могућа нити регистрација у АПР-у, нити ангажовање лица које би административно водило и координирало рад на успостављању органа Коморе, доношењу статута и др. Стога се планира, аналогно Ловној комори, да се Законом обезбеде оснивачка средства, која се процењују на 3 милиона динара.

Члан 60. уводи допуне члана 99, које уређују закуп шума и шумског земљишта. Дозвољава се и закуп за намене утврђене плановима газдовања шумама и у случајевима из члана 9. ст. 2. и 3. (просецања пролаза за извршење геодетских радова, геолошких истраживања, научно истраживачких огледа, постављања цевовода, ПТТ, електро и других водова и сличних радова, отварања противпожарних линија при гашењу високог шумског пожара, сузбијања биљних болести и штеточина, поновног коришћења копова и одлагалишта пепела на површинама које су пошумљене по пројектима рекултивације, као и када је услед других природних појава угрожена већина шумског дрвећа, ако се тиме не угрожавају приоритетне функције шуме).

Чланом 61. уводи се веома значајан механизам доделе и преноса права коришћења државних шума и шумског земљишта, новим чланом 99а. За шуме у државној својини којима није одређен корисник и за шуме у државној својини чији корисник не испуњава услове прописане овим законом, корисника ће одредити Влада, на предлог Министарства, а до окончања поступка преноса и доделе права коришћења, чување и заштиту шума врши правно лице из члана 70. Закон о шумама, кога одреди Министарство.

Чланом 62. мења се члан 105. којим се прописују услови, у погледу школске спреме које треба да испуњавају шумарски инспектори у складу са законом којим се уређује високо образовање.

Члан 63. редефинише права и обавезе шумарског инспектора из члана 108, тако што се шумарским инспекторима дају права и овлашћења да контролишу и предузимају мере у свим случајевима проистеклим из Закона, за које је у досадашњој примени уочено да недостају.

Чланом 64. се из члана 109. бришу дужности и овлашћења шумарском инспектору да обрачуна шумску штету, као и право изрицања мандатне казне, тј. изрицања новчане казне на лицу места за прекршаје физичком или правном лицу за прекршаје предвиђене овим законом, јер је ова одредба неспроводљива.

Чл. 65. – 68. се замењују постојеће казнене одредбе у чл. 111. – 113. и додаје се као нов члан 112а, који прописује казне за прекршаје за предузетнике, а која нису прописане у важећем Закону о шумама. Као обавезна мера прописује се одузимање производа прибављених извршењем прекршаја и уређује поступак чувања одузетих производа до одлуке суда, као и продаје трајно одузетих производа јавном лицитацијом.

У чл. 69. – 71. прописане су прелазне и завршне одредбе Закона.

Чланом 69. прописује се обавеза Јавном предузећу за газдовање шумама „Србијашуме” да своје пословање усклади са одредбама Закона о јавним предузећима у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона, као и да по усклађивању пословања тог предузећа престају да важе одредбе чл. 9 - 20. Закона о шумама из 1991. године, којима је основано Јавно предузеће за газдовање шумама „Србијашуме”, прописана делатност, органи управљања и статут ЈП, с обзиром да је ово уређено Законом о јавним предузећима („Службени гласник РС”, бр. 119/12, 116/13 – аутентично тумачење и 44/14).

У члану 70. утврђен је прелазни период од пет година у коме ће се донети планови развоја шумарства за шумске области.

Члан 71. прописује да Закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања, с тим што се одредба члана 59, о средствима за почетак рада Коморе инжењера шумарства, примењује од 1. јануара 2016. године.

IV. ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА ПОТРЕБНА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

За спровођење овог закона у 2015. години нису потребна средства буџета.

Средства за почетак рада Коморе инжењера шумарства биће обезбеђена у складу са билансним могућностима у оквиру лимита утврђених за 2016. годину на размену министарства надлежног за послове шумарства.

VI. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА ПО ХИТНОМ ПОСТУПКУ

Не предлаже се доношење Закона по хитном поступку.